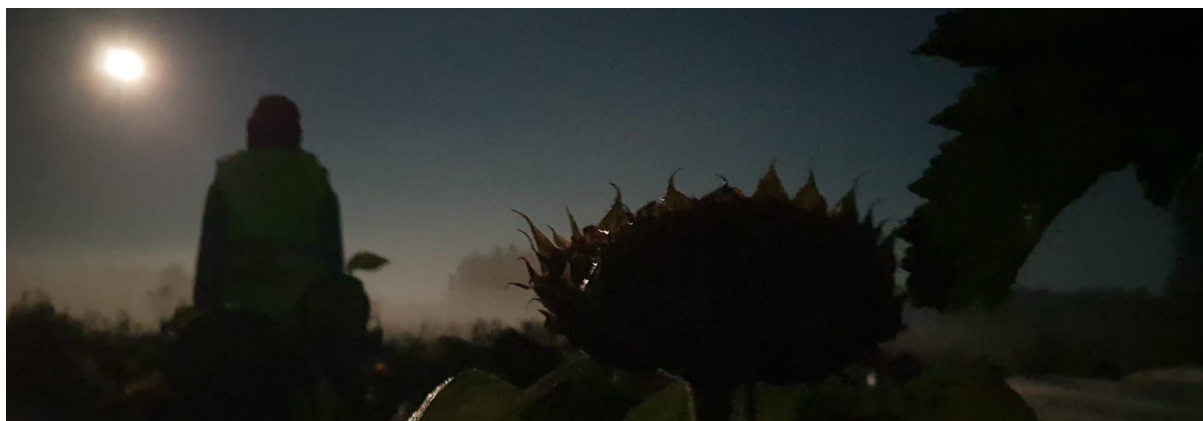

ROMAHDUKSEN KOMMENTTIPALSTA

Teksti ja kuvat: Juska Ojajärvi

Hallaöinen harsotus kasvimaalla on oiva tekosyy pysähtyä tuijottelemaan täysikuuta, sumua ja revontulia (kuvitelkaa kuvasta puuttuvat elementit itse)

Hesari teki Omavaraopistosta jutun (HS 22.8.2026), joka käsittelee muutamien opistolaisten motiiveja lähteä opiskelemaan omavaraisuustaitoja, sekä hieman kuvailee haastatteluhetkellä vallinnutta arkea.

Jo ennen jutun ilmestymistä eräs kanssaopiskelija esitti pyynnön, joka voisi hyvin olla lentävä lause ajassamme: "Älkää päästäkö minua lukemaan kommentteja."

No, osa meistä meni silti, ja kokemus oli jotain kiinnostavan, kauhistuttavan, masentavan ja oudolla tavalla viihdyttävän väliltä. Kommentti on julkisena tekstinä siitä mielenkiintoinen, että sen voi jättää kuka tahansa välittömänä reaktiona, lähes ilman sensuuria, sekä ilman suurempaa taustatyötä tai lähdekriittisyyttä lukemaansa kohtaan. Muutamia rohkaisevia ja hiukan enemmän omavaraisuuteen perehtyneitä kommentteja lukuunottamatta suurin osa kommentteista oli valtava määrä oletuksia siitä mitä opistolla tehdään, tai ei tehdä. Moniin kommentteissa ilmenneisiin kysymyksiin artikkeli ei edes yrittänyt rajauksensa vuoksi vastata, mutta monia aukkokohtia ja väärinkäsityksiä kävi myös selväksi.

Tämä blogiteksti olkoon yksi kommentti lisää tästä aiheesta, ja samalla se toivoakseni valottaa joitain jutun jättämiä aukkoja. Joskus vuosien päästä tätä tekstiä lukevalle tämä voi toimia vaikkapa dokumenttina tällä hetkellä vallitsevista asenteista ja ennakkoluuloista omavaraisuusskeneä kohtaan. Linkkaan mainitsemani artikkelit tekstin loppuun lähteisiin.

Yleisesti haastattelusta:

Ennen haastattelua toimittaja otti opistoon yhteyttä kysyen lupaa tulla tekemään juttua tämän hetkisten opiskelijoiden taustoista, koska ilmeisesti kriiseihin varautuminen on jonkinlainen kasvava trendi. Hesariin oli jo aiemmin tehty juttu (HS 2018) tuolloin perusteilla olleesta Omavaraopistosta, sekä Lasse Nordlundista (toinen perustajista), joten uuden artikkelin tarkoitus oli käsitellä nimenomaan opiskelijoita, eikä niinkään toimia kuvauksena siitä mitä kaikkea kurssilla tehdään. Pidimme äänestyksen, jossa päätimme, että toimittaja ja kuvaaja saavat tulla, ja muutamat vapaaehtoiset ilmoittautuivat haastateltaviksi. Kahdestatoista opiskelijasta kuutta haastateltiin, mutta lopulta juttuun päätyi vain viisi. Eräänä aamuna haastatteli ja kuvaaja saapuivat aamupalapöytään, viettivät kanssamme puoli päivää ja lähtivät pois ennen päivällistä, kun heillä oli kasassa mielestään tarpeeksi materiaalia. Ihmettelimme toimittajien hoppua, sillä elo opistolla on hyvin kokonaisvaltaista, ja sen avautuminen kunnolla vaatii aikaa, mikä voisi olla oleellista myös sen kartoittamiseen ovatko opiskelijat myös löytäneet kurssilta jotain vastauksia kysymyksiinsä. Kokonaisvaltaisen jutun tekemiseen täytyisi luultavasti viettää aikaa opistolla useita päiviä eri vaiheissa kurssia, mutta tietenkään tähän harvalla toimittajalla on resursseja. Haastatteluissa juttelimme paljon kaikenlaisesta, mutta juttuun päätyi toimittajan valitsemat, jutun rajausta tukevat lausahdukset. Yksi lehtijuttu ei voi mitenkään antaa kovin kattavaa kuvaa siitä millaista elämä opistolla on, tai keitä siellä opiskelee ja millä motiiveilla. Hesarin ollessa kaupallinen media myös jonkinlainen raflaavuus on voinut olla tavoitteena, jotta juttu saisi enemmän huomiota.

PELOT / ROHKEUS

“Kriisien pelottamat” (Jutun otsikko)

Jutussa opiskelijoiden motiivit hakeutua opiskelemaan omavaraistaitoja painottuvat toimittajan tekemän valinnan vuoksi vahvasti pelkoon yhteiskunnan romahtamisesta. Eri kurssilaisilla yhteiskunnallisten teemojen painotus omissa motiiveissaan kuitenkin vaihtelee, ja joillain päällimmäisenä syynä hakeutua kurssille on voinut olla esimerkiksi myös halu elää vahvemmin yhteydessä luontoon. Itse kuulun niihin, joille kurssi näyttäytyy ideologisesti vastavirrassa uivana kokeilulaboratoriona, joten kirjoitan myös enemmän siitä näkökulmasta, mutta eivät kaikki täällä jaa jotain yhtä ja samaa ideologiaa ja tapaa ajatella, mikä onkin yhteisön rikkaus. Juttuun haastateltujen puolesta uskallan kertoa, että huoli yhteiskunnan perustan kestättömyydestä on todellinen, mutta emme ole täällä ainoastaan pelosta, vaan myös halusta ottaa askel kohti maailmaa, jossa elämä todella olisi kestävämmällä pohjalla. Kestävämmältä tuntuvista rakenteista ja totutuista yleisesti hyväksytyistä normeista sivuun astuminen vaatii nimenomaan rohkeutta, kun taas maailman monikriisin keskellä yhä vahvasti jylläävän “business as usual” -tilanteen sormien läpi katsominen ei sitä erityisemmin vaadi. Opisto on myös hyvä ympäristö tutkiskella elämän

merkityksellisyttä astetta askeettisemmissä olosuhteissa. Kapitalismilla on tapana vieraannuttaa ihmiset merkityksellisydestä, jotta heille voisi kaupata keinotekoisia merkityksellisyttä vaikkapa erilaisten elämysten muodossa. Omavaraisessa ympäristössä sen sijaan kaikkein arkisimmatkin asiat huokuvat merkityksellisyttä. Eräs kanssaopiskelijani kysyi kerran: “Onko runsaus sitä, että voi koska tahansa mihin aikaan vuodesta tahansa mennä kauppaan ja ostaa sieltä ihan mitä tahansa mistä päin maailmaa tahansa? Vai voisiko runsaus olla sitä, että voi mennä metsään, tai kasvimaalle ja ottaa sieltä jotain mitä juuri silloin on saatavilla, ja jonka eteen on tehnyt töitä, ja olla vain tyytyväinen ja kiitollinen siitä mitä milloinkin saa?” Pelkkä selviytyminen ei ole riittävää mielekkääseen elämään, sillä jos elämä olisi karsittu merkityksistä, niin mitä iloa silloin olisi edes selvitä? Opiston kurssi on tietenkin useimmille vasta ensimmäinen askel kohti omavaraisuutta, ja laajempien omavaraisuutta tukevien rakenteiden luominen vaatii realistisesti ajatellen useita sukupolvia ja ehkä myös laajempaa kansanliikettä, jossa tietoa ja taitoja jaettaisiin, ylikulutuskulttuurista kieltäydyttäisiin ja luotaisiin yhdessä kestävämpiä rakenteita. Suuremman kansanliikkeen syntyminen vaikuttaa toki nykytilanteesta käsin melko suurelliselta ajatukselta, mutta jokainen omavaraista elämää kohti pyrkivä ja sitä käytännössä kokeileva tekee kuitenkin muutoksen saavutettavammaksi yhä useammalle.

LAPSET

“Ei ole lupaa tuoda vauvaa tähän maailmaan” (Jutun ingressi)

Opiston toimintaa pitkään seurannut ja tukenut kansalaisaktivisti Marko Ulvila tokaisi osuvasti omavaraistelijoiden Signal-ryhmässä: “Otsikointi ja ingressi näyttävät olevan lehden klikkiyksikön epäonnistunutta käsialaa. Minusta opiston porukka on nimenomaan pelotonta, ja melkein kaikki vauvauutiset mitä tässä parin vuoden aikana olen kuullut, ovat opistolaisten parista.”

Ingressi “Ei ole lupa tuoda vauvaa tähän maailmaan” on todellakin harhaanjohtava, ja olisimme varmasti puuttuneet siihen, jos se olisi näkynyt meille jo jutun tarkastusversiossa. Suurin osa jutun kommentteista takertui ajatukseen, etteivät omavaraistelijat haluaisi lapsia tyyliin: ”Aika lyhyeen loppuu tuo yhteisö, jos ei synnytetä lapsia.” Jossain somealustojen kommenttiketjuissa jotkut olivat käsittäneet väärin, että lapsettomuus olisi opiston virallinen linja, tai että kyseessä olisi jopa jonkinlainen “vaarallinen lapsettomuuskultti”. On tietenkin totta, etteivät kaikki halua lapsia, ja syyt siihen voivat olla yhtä moninaiset, kuin niiden kokijat, mutta yhtä lailla monet myös haaveilevat lapsista ja haluavat oppia taitoja, joilla voisivat taata koko perheelle kestäväälle pohjalle rakentuvan mielekkään elämän. Eräs entinen opistolainen on todennut: “En ole koskaan elämässäni halunnut hankkia lasta ennen kuin tulin opistolle.” Poliittinen puolue toisensa jälkeen patistaa kansalaisia synnytystalkoisiin osaamatta yhdistää alhaista syntyvyyttä esimerkiksi elämän

hektisyyteen ja epävarmaan arvaamattomaan tulevaisuuteen. Liekö sattumaa, että koronapandemian pysäyttäessä maailman hetkeksi, Suomeen iski myös syntyvyyspiikki? Voisiko tiiviimmin kumppanin kanssa vietetty hidas arki vaikuttaa parisuhteen läheisyyteen ja sitä kautta lastenhankintaan, kun on aikaa tutustua ja vaalia suhteita, kun eletään yhdessä lähekkäin? Aika monella Suomessa tällä hetkellä vallitsee olotila, ettei ole aavistustakaan mitä vaikkapa ensi vuonna tapahtuu, missä asuu, tekeekö jotain töitä, vai onko työtön, vai onko orastava maailmansota jo syttynyt täysimittaiseksi. Opistolla opiskellaan yhteisöllisesti taitoja, joiden avulla voidaan olla enemmän riippumattomia palkkatöistä, kaupoista, tai yhteiskunnan tarjoamista tuista, ja siten myös maailmanpoliittisen tilanteen heilahteluista. Kun osaa viljellä maata ja kerätä tai saalistaa ruokaa, sekä pitää huolta oman lähiyhteisön arjen sujuvuudesta voi elämä kriisitilanteenkin vallitessa jatkua, jopa mielekkäänä ja rikkaana. Kokemus omien perustarpeiden turvaamisen ottamisesta enemmän omiin ja oman lähiyhteisön käsiin on ainakin omalla osallani luonut turvallisuuden tunnetta, sekä luottamusta tulevaisuuteen, ja tehnyt mahdolliseksi vaikkapa ajatuksen perheellistymisestä.

ROMAHDUS

Jos kiteytän oman syyni tänne hakeutumiseen, se on tämä: haluan elää mielekästä elämää, jossa omat ja lähimmäisteni perustarpeet voisivat täytyä ilman, että se riistää ketään tai mitään. On absurdia, kuinka tämä äkkiseltään vaatimattomalta vaikuttava haave on todellisuudessa hyvin kaukainen, koska länsimainen sivilisaatiomme on rakentunut tukemaan elämäntapaa, jossa olemme käytännössä riippuvaisia fossiilisten käytöstä, halpatyövoimasta ja kaukana sijaitsevista periferioista kulutuskeskuksiin kiikutettavista raaka-aineista, tuotteista, polttoaineista ja ruoasta. Tämä systeemi on kavala, koska se voi näyttäytyä vauraista kulutuskeskuksista (myrskyn silmästä) katsoen hyvinkin vakaana, vaikka on todellisuudessa hyvin haavoittuva jonkun lenkin pettäessä, puhumattakaan siitä miten epätasa-arvoinen koko asetelma lähtökohtaisesti on. Yksinkertaistettuna ajatellen kaupungit eivät selviäisi ilman maaseutua, mutta maaseutu voi selvitä ilman kaupunkia. Voisi ajatella laajemminkin, että kulutuskeskukseksi (ja asukkaita kuluttajiksi kutsuvaksi) muuttunut valtio ei tulisi toimeen ilman tuotantomaita, mutta periaatteessa tuotantomaat tulisivat kyllä toimeen ilman riistäjiään, ellei niitä olisi kolonialismin aikana orjuutettu ja jälkikolonialististen rakenteiden, kuten ylikansallisten yhtiöiden yksityisomistuksen, velkasuhteiden ja epätasaisen vaihdon avulla pidetty edelleen orjuutta vastaavassa otteessa. Talousjärjestelmämme perustuu kulutuksen jatkuvaan kasvuun, ja sitä ylläpitävät tahot vaikuttavat olevan huolissaan, eivät niinkään elämisen arvoisen elämän tarjoamisesta ja sen jatkuvuudesta, vaan lisäarvon tuottamisesta ja nopeista voitoista. “Mutta eikö kapitalismi ole mahdollistanut vaikkapa lääketieteen kehityksen?” No, tietenkin kapitalismin sisällä on tapahtunut innovaatioita ja kehitystä myös hyvään suuntaan, mutta on kyseenalaista väittää sen olevan nimenomaan kapitalismin ansiota, tai että talousjärjestelmän

kestämättömiä, eriarvoisuutta ja luontokatoa aiheuttavia rakenteita ei pitäisi sen takia korjata. Yhtäläilla kapitalismissa on mahdollista tuloerojen kiihtyvä kasvu ja varallisuuden keskittyminen yhä harvemmalle super-rikkaalle, jotka voivat tehdä rahoillaan ja vaikutusvallallaan mitä lystää muilta lupia kyselemättä. Hormuzinsalmen sulkeminen, sekä muut öljykriisin takia käytävät (ja jo pitkään käydyt) konfliktit ovat oirehdintaa öljyn saannin vaikeutumisesta. Energiasiirtymää tutkineen Jean-Baptiste Fressozin mukaan vihreää siirtymää ei ole olemassakaan (Voima-lehti 2026), sillä uudet energialähteet ovat ihmiskunnan historiassa vain kasaantuneet aina edellisten päälle kulutuksen ja päästöjen yhä lisääntyessä. Ainoa vaihtoehto säilyttääksemme maapallon asutetut alueet ihmiselle elinkelpoisena on vähentää kulutusta radikaalisti, mikä ei kuitenkaan varsinaisesti siinnä valtioiden ja suuryritysten valtaapitävien suunnitelmissa.

Tilanteen ollessa tämä, mitä se sitten muka vaikuttaa, että juuri minä opiskelen omavaraisuustaitoja? Olisiko parempi, etten opiskelisi? Olisiko parempi elellä ns. normaalia elämää kaupunkikämpässä jatkaen ylikulutusta tehden siellä selviytyäkseni jotain töitä, jotka ovat myös osa samaa riiston mahdollistavaa koneistoa? (Enkä tarkoita tällä sitä, että esimerkiksi hoivatyö sinänsä olisi riistoa, vaan että Suomessakin pitkälle edennyt hoivan yksityistäminen palvelee suuryrityksiä, joita ei kiinnostaa ensisijaisesti asiakkaidensa hyvinvointi, vaan lisäarvon nettoaminen.) Eikö olisi parempi olla tekemättä yhtään mitään? Eikö olisi hyvä mennä vain lähimpään ojaan makaamaan? Nämä ajatukset tulevat helposti mieleen, kun opistolla kasvimaata kuokkiessani yli kiitävän hornet-hävittäjän jylinä täyttää ilman, ja koko sivilisaation fossiiliriippuvuus ja maailman sairaat valtasuhteet tuntuvat ylitsepääsemättömiltä vuorilta. Olen kuitenkin kyllästynyt nihilismiin ja näköalattomuuteen ja siihen, ettei millään olisi mitään väliä. Haluan ainakin omakohtaisesti kokea onko jotain varteenotettavaa vaihtoehtoa markkinatalouden oravanpyörässä olemiselle, ja jos on, niin haluan olla mukana mahdollistamassa useampia ihmisiä irtaantumaan siitä. ”Pisara meressä tämä muutenkin on”, kommentoi joku HS-artikkelin kommentteissa. Mielestäni ehkä kuitenkin pisara purossa, joka voi virrata jonnekin. Pikkuhiljaa siihen voi tulla mukaan uusia pisaroita ja kuka tietää, ehkä jonain päivänä puro on muuttunut mereksi.

UTOPIAAN

"Perus kädentaitoja on tietysti hyvä opetella ja omavaraisuuttakin mutta tuo ideologia on aivan liian naiivi. Kriisitilanteissa ei jakauduta harmonisiin kivoihin pikku yhteisöihin laulamaan kumbajaata vaan silloin pätee luonnonlait jos yhteiskunta rakennetta ei ole. Mikäli ihmisellä tulee kova nälkä, mutta ruokaa ei ole, sitä hankitaan keinolla millä hyvänsä. Hyvin usein ne, joilla on aseita ja "voimaa" lyöttäytyvät yhteen ja hakevat ruoat ja tarvikkeet pois tuollaisilta pikkuyhteisöiltä." (Joku HS-jutun kommentti)

Huvittelin mielessäni ajatuksella, että mitä jos Omavaraopiston kurssiesitteessä kerrotaisiinkin: "Täällä opit kaivamaan bunkkereita, rakentamaan itse aseita ja ansoja tunkeilijoiden varalle sekä laatimaan hyökkäystrategioita ryöstöretkille!" Tämäkö ei sitten olisi naiivia? Entäs sitten, kun kaikki ryöstetyt ruokavarastot ja tarvikkeet on käytetty loppuun? Yhtä lailla voidaan kysyä onko naiivia uskoa loputtomaan talouskasvuun. Sokea uskominen johonkin utopiaan on tietenkin naiivia. Mutta utopioita ei pidäkään ajatella konkreettisina asioina, vaan pikemminkin aktiivisina prosesseina, tai suuntina, joita kohti voi pyrkiä menemään, ja jotka voivat siten ohjata meitä tekemään päätöksiä, jotka aikojen kuluessa voivat johtaa johonkin suurempaan hyvään. Utopiat voivat tilanteen päivittyessä muuttaa muotoaan ja matkan varrella voi olla lukemattomia pieniä välitappeja. Jos ajattelen omaa elämääni, en ole varma tulisinko edes omana elinaikanani elämään täysin omavaraista elämää, vaikka käyttäisin siihen pyrkimiseen kaiken jäljellä olevan elinaikani, mutta ainakin seuraava sukupolvi voi olla jo lähempänä sitä. Sen sijaan uskon kyllä, että omavaraisuusasteen kasvattaminen on hyvinkin mahdollista, jopa merkittävässä määrin. Suurena haasteena omavaraisuusasteen lisäämiselle nykymaailmassa on fossiilisen elämäntavan normatiivisuus, joka ilmenee niin asenteissa, kuin yhteiskunnan rakenteissakin. Teollistumisesta ja fossiilisten polttoaineiden käyttöönotosta lähtien niin kaupunkien, kuin maaseudunkin infrastruktuuria on modernisoitu sillä oletuksella, että energiaa tulisi aina riittämään. Ravinteita ei ole enää kierrätetty huussin ja kompostin kautta takaisin maahan, vaan ulosteet on alettu huuhdella alas WC-pöntöstä puhtaalla juomavedellä, kun taas pelloille on alettu tuomaan keinolannoitteita. Nykyään on onnenpotku löytää kunnossa oleva talo, josta löytyisi valmiiksi toimiva käsikäyttöinen kaivo, tulisijat, kellari, huussi valmiilla kolmen vuoden kompostilla, sekä riittävästi metsää, josta riittäisi poltto- ja rakennuspuuta jatkuvan kasvatuksen periaatteella ilman, että puusto harventuisi liikaa. Opistolla perehdyimme viljelyyn, keräilyyn, kalastuksen, polttopuuhuollon, käsitöiden ja yleisen arjen pyörittämisen lisäksi myös pintaraapaisun verran hirsirakentamiseen ja vanhojen talojen korjausrakentamiseen. Jotkut aiemmat opiskelijat ovat hakeutuneet kurssin jälkeen opiskelemaan syvemmin hirsirakennusta ja muurausta osatakseen rakentaa itse omavaraisempaan elämään tarvittavan infran. Opisto on järjestänyt omavaraisuuskursseja vuodesta 2021 lähtien, kehittäen kurssiohjelmaa vuosi vuodelta eteenpäin, ja nykyisellään Suomessa on tiettävästi jo kaksi

omavaraopistolaisten alulle pistämään yhteisöä, joissa asuu ympärivuotisesti muutamia omavaraisempaa elämää rakentavia perheitä.

RAHA

"Taitaa kurssilaisille kelvata kuitenkin yhteiskunnan tulonsiirrot ja muut palvelut"

"Tätä ihailtavaa "omavaraisuutta" rahoitetaan veronmaksajien selkänahasta."

"Hyvintoimeentulevilla ihmisillä on varaa tällaisiin harrastuksiin. Köyhä tai työtön joutuu joka päivä kamppailemaan elannostaan."

"Itseäni kiinnostaa tuo kurssin järjestäjien tulopuoli. Toki mukulat ja siemenet maksavat, mutta jää silti filis että kurssitus on erittäin hyvä tulonlähde?"

(Valikoima HS-jutun kommentteja)

Tehkäämme raha-asia läpinäkyväksi: Kurssi maksaa 3500€ = 500€ kuussa = 125€ viikossa. Hintaan sisältyy opetuksen lisäksi asuminen kuluineen ja ruoka. Usein pelkkä asuminen vuokralla maksaa enemmän, tai joku jopa saattaisi käyttää koko kurssimaksun verran rahaa viikon kestävään lomamatkaan. Jos lomareissun rahat tulee vaikkapa kaivosteollisuuden osakkeista, niin sekö ei ole sitten pois kenenkään selkänahasta? Kuten mikä tahansa muukin yleissivistävä tarpeeksi laaja koulutus, tähänkin on mahdollista saada opintotukea, tai työkkärin kanssa neuvoteltua yleistukea, mikäli sille on tarvis. Kainuun opistolta voi halutessaan myös hakea opintoseteliä, joka kattaa osan kurssimaksusta. Mikäli on hyvässä rahatilanteessa, voi koko kurssin tietenkin maksaa omista säästöistään. Kurssin järjestäjät käyttävät tulot ostettaviin ruokiin ja tarvikkeisiin sekä vastuuopettajien ja vierailevien opettajien palkkoihin ja matkakuluihin.

Miksi tällaista toimintaa kannattaa rahoittaa?

- **Huoltovarmuus.** On sitä parempi mitä useampi ihminen pystyy kriisitilanteessa tuottamaan elämään tarvittavat perustarpeet itse, sekä opettamaan taitojaan eteenpäin. Lisäksi omavaraisuusajatteluun perehtyneet ymmärtävät kuinka tärkeää on säilyttää, ennallistaa ja tarvittaessa rakentaa lisää omavaraisuutta tukevaa infraa.
- **Työtilanne Suomessa** on tätä kirjoittaessa monilla aloilla erittäin surkea, mikä on myös oirehdintaa yhteiskuntaa ravistelevasta monikriisistä, joka lienee yksi osasy syy nykyhallituksen toteuttamaan lyhytnäköiseen leikkauspolitiikkaan. Valtion kassan kannalta ei liene suurta väliä, että onko palkkatöitä odotellessaan vain joutilaana kerrostaloyksiossä, vai opiskeleeko omavaraisuustaitoja kurssin ollessa kuitenkin hyvin edullinen. On myös hyvä kysyä, että täytyykö mihin tahansa työhön suostua, jos työpaikat eivät kestä tarkempaa eettistä tarkastelua. Opistolla on myös opiskellut ihmisiä, jotka ovat olleet työkyvyttömiä normaalissa työelämässä, mutta joille omavaraistelu ja luonnonläheisempi elämä on toiminut ympäristönä paremmin.

• **Yhteiskunnallinen keskustelu ja kehitys.** Kaikki omavaraopistolaiset eivät kurssin jälkeen vain erakoidu erämaamökkiin (mikä sekin on ihan sallittava valinta ihmisen tehdä), vaan voivat olla edelleen aktiivisia toimijoita omilla aloillaan, sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa, missä omakohtainen kokemus omavaraisajattelusta on varmasti eduksi, ja tuo uudenlaisia näkökulmia vaikkapa kestäväyyteen liittyen. Usein myös vaikkapa kulttuurin rahoituksesta kysytään, että mitä hyötyä sitä on rahoittaa, koska ihmiskunnan henkistä perimää ei aina pidetä tärkeänä arvona kovien arvojen maailmassa. Kulttuurin rahoitus on kuitenkin mahdollistanut aikojen saatossa hyvin moninaisen kulttuurin syntymisen ja sitä kautta erilaisten näkökulmien ja ajattelutapojen kehittymisen, joita ilman elämämme täällä näyttäisi nykyään aika erilaiselta, eikä välttämättä hyvällä tavalla. Pidemmällä aikavälillä omavaraistaitojen opetus voi olla tukemassa ekologisesti ja eettisesti kestävämmän arvomaailman kehittymistä kulttuurissamme.

• **Ympäristön kestävyys.** Valtiomme valitettavasti rahoittaa myös toimintaa, joka tutkitusti tuhoaa luonnon monimuotoisuutta, kuten avohakkuut ja kaivosteollisuus. Lisäksi luonnonvaroja yksityistetään ylikansallisille yrityksille, ja vesistöalueiden lähelle rakennetaan energiasyöppöjä datakeskuksia. On ihan kohtuullista, että valtio edes vastapainoksi myös hieman rahoittaa luonnon monimuotoistumista tukevaa toimintaa. Ajattelen itse, että opiskellessani täällä olen samalla käytännössä mukana ympäristöprojektissa, jossa vaikkapa ennallistetaan opiston alueen metsiä, pidetään viljelyssä yllä erilaisia katoamisvaarassa olevia maatiaislajikkeita, sekä yleisesti ottaen tehdään ekologisesti kestävät elintavat helpommin lähestyttäväksi.

TYÖ

"Voihan sitä tietysti elämänsä näinkin viettää elämällä harhaisissa kuvitelmissa ja kuvitella sen syyksi, että mitään ei kannata tehdä. Vähän samanlaiseen harhaan perustuu hyvinvointiyhteiskuntakin. Odotetaan vain sitä, että kaikki tuodaan valmiiksi eteen, eikä itseltä edellytetä mitään." (Muuan HS-kommentti)

On hyvä kysyä itseltään, että minkä itse määrittelee työksi, ja miettiä myös minkä yhteiskunta määrittelee työksi. Onko työtä vain se mistä joku työnantaja maksaa palkkaa? Onko työtä se, että joku työnantaja saa voittoa siitä, että työläinen tekee hänelle töitä? Onko työtä vain se, mikä saa rahatalouden rattaat pyörimään? Omavaraopistolla teemme töitä joka päivä. Kun varsinainen opetus aika on ohi, alkaa työt omien kasvimaiden parissa, sekä monenlaiset vuorottelevat vastuutyöt, joiden ansiosta yhteisön arki pyörii ja pysyy kasassa. Työn ja vapaa-ajan erot ovat toisinaan hämärät: usein jonkin mieluisan työn tekeminen tuntuu vapaa-ajalta. Toisinaan täällä todella myös kaipaa joutenoloa, sillä arki voi olla työmäärän vuoksi myös rankkaa. Motivaatio jaksamiseen tulee siitä, että tietää tekevänsä töitä yhteisön hyväksi, ja että yhteisön muut jäsenet myös tekevät töitä toistensa hyväksi. Palkkatöitäkin tehdessä jokaisen työläisen olisi hyvä kysyä

itseltään, että kenen hyväksi töitä oikeastaan tekee, ja että tekisivätkö ne tahot töitä myös hänen hyvinvointinsa eteen, ja missä määrin.

JOS JOTAIN YRITTÄÄ...

"Tulihan kännykkä kuitenkin mukaan?"

"Pitäähän sitä mottimetsää varsinkin ne sahanterät ja kirveenkin terät vähintään jostain ostaa."

"Kaupungissa syntynyt ja kasvanut opettelee nyt niitä touhujia, jotka ovat olleet osa maaseudun arkea ja kulttuuria iäisyyden. Tavallaan kurssilaiset eivät luo mitään uutta, he vain toistavat sitä, mikä on ollut tietylle osalle arkista puuhailua."

"Porukalta jäi pohtimatta vastaus siihen, mitä tehdään n. 7 miljardille ylimääräiselle ihmiselle joille ei riitä ruokaa jos palataan 200 vuoden takaiseen omavaraistalouteen."

"Tämä vouhutus loppu kun tulee talvi, -30 ast. pakkasta, metri lunta. Ituhipit ei tätä kestä. Routa porsaan kotiin ajaa, kuului vanha sananlasku."

(HS-kommenttien Valikoidut Palat)

Itselleni tulee mieleen myös eräs toinen vanhan kansan ilmaisu: "Se koira älähtää, johon kalikka kalahtaa." Elonkehä-lehdessä "Marjaämpäriksi aineellistunut työ" -esseessään Kaisa Kullaa (Elonkehä 1/26) kirjoitti kärkevästi, että kaikkein äänekkäintä kritiikkiä kuuluu jostain syystä juuri sen ikäpolven suusta, joka ei enää itse viitsinyt opettaa omille lapsilleen marjanpöimintää, sienestystä, kalastusta, polttopuiden tekoa saatikka luonnon arvostusta. Monista kommentteista huokuu kummallinen asenne, että jos jotain tekee eri tavalla kuin muut, niin se täytyisi tehdä täydellisesti, tai muuten on täysin epäonnistunut. Lisäksi miksi juuri kestävämpiä elämäntapoja kokeilevat ihmiset vastuutetaan ratkaisemaan koko ihmiskunnan ongelmat? Miksei kysyä "Mites sitten suu pannaan, jos 7 miljardia veropakolaista lentelisi päivittäin yksityislentokoneillaan golf-reissuillaan?" Kuten Hesarin jutussakin kerrotaan, kurssilla ei edes pyritä täyteen omavaraisuuteen, vaan täällä vasta opetellaan taitoja, joiden hiominen jatkuu kurssin jälkeen. Yksi tärkeä rooli opiston kurssilla, sekä muutaman kerran vuosittain järjestettävillä talkoilla on myös toimia omavaraisuudesta kiinnostuneiden ihmisten yhdistäjänä, mikä edesauttaa omavaraisuuteen pyrkivien yhteisöjen syntymistä, sekä omavaraisuusajattelun muodostumista osaksi ihmisten elävää kulttuuria. Opiskelijat voivat myös halutessaan jäädä opiston tiloihin talviasujiksi kokeilemaan talviasumista ja kurssin opetusaikatauluista vapaata elämää omavaraisessa ympäristössä. Omavaraisuutta ei kannata aloittaa heti nollasta sataan, koska poisoppimista fossiilisen elämäntavan mahdollistamista toimintatavoista riittää, joten liian äkillinen hyppy vielä opetteluvaiheessa voi helposti johtaa uupumiseen. Tärkeää omavaraisuudessa on ylipäänsä kohtuus, koska väsähtäminen söisi enemmän resursseja, kuin se että tekisi joitain kompromisseja vaikka sitten omavaraisuuden kustannuksella. Kuinka tehdä riittävästi, mutta ei liikaa? Pikkuhiljaa omia taitoja, työkaluja ja

infrastruktuuria voi kuitenkin kehittää, jotta omavaraisuusastetta voi kohottaa. Tämä voi vaatia sukupolvien työn. Nykyaikainen omavaraisuus myös hyödyntää jo valmiiksi maailmaan tuotettuja tarvikkeita ja resursseja, esimerkiksi sahanteriä, mutta pyrkii siihen, ettei asioita tuotettaisi turhaan enempää. Maailmassa on jo liikaa lusikoita ja kattiloita, ja silti niitä tuotetaan lisää. Kuitenkaan edes teräskattila ei ole ikuinen, jos sitä käytetään ihan miten sattuu. Jokaiseen esineeseen ja työvälineeseen liittyy täällä kunnioitus: mietimme kuinka haastavaa olisi koettaa valmistaa samanlainen väline itse. Rikkinäisiä työkaluja huolletaan, sahanteriä teroitetaan, eikä niitä heitetä pois ennen kuin niiden käyttöikä on tullut loppuun. Kaikki minkä voi jotenkin kierrättää, kierrätetään uuteen käyttöön. Ja kyllä, kännykkäkin täällä voi olla mukana, sillä jopa täältä ollaan toisinaan yhteydessä ulkomaailmaan. Kännykän käyttö on tosin jäänyt useimmilla vähemmälle, ja joskus jotkut kurssilaiset ovat vaihtaneet älypuhelimesta tyhmäpuhelimeen huomattuaan hienojen älyominaisuuksien olevan pikemminkin rasite.

LOPUKSI

"Seuraavaksi kiinnostaa artikkeli 30 vuotta tällaista elämäntapaa eläneestä perheestä. Ja pari kasvatettua lasta siinä sivussa. Ei taida löytyä. Yleensä viimeistään viiden vuoden kohdalla on voimat loppu." (Jatkojutusta vilpittömästi kiinnostunut HS-kommentti)

Vastaus: Omavaraopiston perustajat Maria Dorff ja Lasse Nordlund lienevät parhaat ja eniten dokumentoidut Suomen oloissa elävät esimerkit aiheesta. Heidän elämäntyöstään ja filosofiastaan löytyy kosolti lisätietoa vaikkapa täältä omavaraopisto.fi nettisivuilta.

Kasvit kukoistavat yölläkin minkä kerkiää. Kuvassa auringonkukka (vas.) herkkuhyppykurkku, tilli ja keräkaali.

Viitteet:

1) Helsingin Sanomien julkaisema artikkeli omavaraopistolaisista, toimittaja Janne Jussila, kuvat Milla Radaelli:

<https://www.hs.fi/suomi/art-2000012066288.html>

2) Aikaisempi juttu tuolloin perusteilla olleesta omavaraopistosta 16.6.2018, toimittaja Ann-Mari Huhtanen:

<https://www.hs.fi/suomi/art-2000005721903.html>

3) Jean-Babptiste Fressozin haastattelu Voima-lehdessä 10.6.2026, haastattelijana

Omavaraopistollakin opiskellut Mette Hartonen:

<https://voima.fi/2026/vihreaa-siirtymaa-ei-ole-huomauttaa-palkittu-ranskalaishistorioitsija-jean-babptiste-fresso/>

4) “Marjaämpäriksi aineellistunut työ” -essee Elonkehä-lehdessä, kirjoittanut Kaisa Kullaa (Elonkehä 1/26) (Tilaa Elonkehä, tai lue kirjastossa)